

CALEIDO SCOOP **ruimte voor initiatief**

Hoe brengen we de dialoog op gang tussen lokale initiatiefnemers en politici, bestuurders en ambtenaren? Wat zijn de wederzijdse verwachtingen? Hoe kan de gemeente partnerschap met actieve burgers (verder) doorvoeren in de (bestuurlijke) praktijk? Wat wordt de ruimte voor maatschappelijk initiatief in de bestuurlijke plannen voor de komende periode?

Dit zijn met het oog op de komende gemeenteraadsverkiezingen belangrijke vragen. Om antwoorden te vinden op die vragen, is de Caleidoscoop gemaakt: een kijker met 5 spiegels die je de lokale politiek kunt voorhouden als start voor een gesprek.

De spiegels bevatten scherpe vragen, waarvan wij hopen dat ze de kern van de zaak raken. Doe er je voordeel mee in de komende weken (en daarna!).

► **Spiegel 1: Wie maken de programma's?**

De dialoog tussen gemeente en samenleving staat centraal in deze spiegel. Het maken van het coalitieakkoord en collegeprogramma kunnen in samenspraak met de gemeenschap gebeuren. Maar ook daarna blijft de dialoog belangrijk: wat de prioriteiten zijn, hoe doelen bereikt gaan worden, en of het resultaat goed is, hoeft het bestuur niet binnen de stadhuis muren te bedenken.

Spiegelvragen

- In hoeverre is het bestuur bereid om dilemma's en lastige keuzevragen openlijk te delen met de samenleving?
- Staan in de bestuurlijke programma's concrete (proces)afspraken over hoe de

burgers betrokken worden bij het bestuur van de gemeente?

- Gebeurt de overdracht naar de nieuwe gemeenteraad, behalve met het doorgeven van dossiers en lopende zaken, ook door mensen uit de stad te laten vertellen over hun dromen, zorgen en ervaringen?

► **Spiegel 2: Zie je het overal terug?**

Het is belangrijk dat op *ieder* beleidsterrein en binnen *elke* afdeling van de gemeente wordt doordacht wat het betekent dat je meer wilt inzetten op lokaal initiatief. Je moet lokale initiatieven niet opsluiten in een eigen participatiehoekje en de rest van het beleid intact laten. Een cultuur waarin deze initiatieven los staan van de grote geldstromen en strategische keuzes, is dodelijk.

Spiegelvragen

- Werken alle beleidsterreinen en afdelingen aan de vertaling van democratische vernieuwing in beleid, beleidsvorming en instrumenten?
- Hoe wordt de kloof overbrugd van de klassieke sturing van de gemeente naar sturing van de gemeente als gelijkwaardige partner van de samenleving?

- Wordt er systematisch gekeken waar het maken en handhaven van regels en procedures belemmerend werkt voor lokale initiatieven?

▶ Spiegel 3: Komt de organisatie in beweging?

Een werkwijze waarin meer ruimte ontstaat voor maatschappelijk initiatief, beïnvloedt ook de organisatie zelf. Een netwerk- of frontlijnorganisatie past beter dan een hiërarchische structuur met veel managementlagen. Maar verandering zit ook in kleine dingen: een enthousiaste bejegening van initiatiefrijke mensen, doet al heel veel.

Spiegelvragen

- Werkt de gemeente aan een organisatie waarin niet het ritme van de klassieke beleidscyclus, maar het ritme van de samenleving leidend is?
- Is de gemeentelijke organisatie (politici, bestuurders, ambtenaren) zichtbaar op straat en in de buurt en weet zij wat daar speelt?
- Worden ambtenaren aan- en bijgestuurd op hun vermogen om maatschappelijke initiatieven respectvol, dienstverlenend en volwassen te benaderen?

▶ Spiegel 4: Is er tastbare steun?

Maatschappelijke initiatieven hebben een steuntje in de rug nodig om zich een positie te verwerven in het veld met traditionele spelers. Zij hebben immers minder toegang tot kennis, geld, beleidsnetwerken en de besluitvorming. Dit steuntje in de rug heeft vele vormen.

Spiegelvragen

- Worden er concrete voorzieningen getroffen om lokale initiatiefnemers de wind in de rug te geven (geld, gebouwen, ambtelijke ondersteuning) en de weg te wijzen in de instituties?

- Hoe wordt voorkomen dat lokale initiatieven te afhankelijk worden van incidentele en tijdelijke steun en worden er substantiële publieke budgetten voor deze initiatieven gereserveerd?
- Krijgen lokale initiatieven speciale rechten die hen in staat stellen om op te boksen tegen de gemeentelijke organisatie en andere partijen met meer geld en macht?

▶ Spiegel 5: Is er ruimte voor verschil?

Het is lastig voor overheden om met de diversiteit om te gaan die door lokale initiatieven ontstaat. Immers: zij redeneren vanuit hun eigen beleid en hebben geleerd om burgers gelijk te behandelen. Belangrijke stappen zijn daarom: accepteren dat doelen per buurt anders worden bereikt en met de initiatiefnemers samenwerken aan het verbreden van het draagvlak onder hun initiatief.

Spiegelvragen

- Durft de gemeente initiatieven te belonen en vertrouwen te geven, ook als dat zichtbaar maakt dat initiatiefnemers een voorkeursbehandeling krijgen?
- Accepteert de gemeente dat onder invloed van lokale initiatieven op iedere plek een andere invulling van het beleid kan ontstaan?
- Worden initiatieven erkend en gehonoreerd als gelijkwaardig aan gemeentelijke initiatieven, ook als ze spanning oproepen met het beleid vanuit de gemeente?

Kijk voor voorbeelden bij alle spiegels op www.decaleidoscoop.org

De uitkomsten van jouw Caleidoscoop horen we graag via [#cscoop](https://twitter.com/cscoop) of per mail op decaleidoscoop@gmail.com.